

Ontwikkelingen in deelname door verenigingen aan de RSB-competitie in de periode 1967-2015

Dit artikel beschrijft de ontwikkelingen met betrekking tot de deelname van RSB-verenigingen aan de RSB-competitie in de periode 1967-2015. Naast ontwikkeling in aantallen deelnemende verenigingen en teams wordt eveneens ingegaan op regionale ontwikkelingen en effecten van factoren als successen van verenigingen en fusies. Voor dat doel werd het RSB-district opgedeeld in 9 regio's: Gouda e.o., Zuidoost van Rotterdam, Noordoost van Rotterdam, Schiedam/Vlaardingse Maasvluis, Drechtstreek, Rotterdam-Centrum, Rotterdam-Zuid, Zuid-Hollandse Eilanden en Hoeksewaard e.o. Bij grensgevallen moest een keuze worden gemaakt en is de indeling van de vereniging arbitrair. Per regio werd vervolgens een analyse gemaakt van de deelname en de resultaten van de verenigingen in de betreffende regio. Uiteindelijk werden de resultaten van de diverse regio's onderling vergeleken. Bij de vergelijking van ontwikkelingen en resultaten is geen rekening gehouden met wijzigingen in de structuur van de competitie. Die is in de loop der jaren nogal aan wisselingen onderhevig is geweest. Tot 1972 was het aantal groepen per klasse voor promotieklasse, 1e-, 2e - en 3e klasse respectievelijk 1, 2, 4 en 4. In de jaren daarna werd de 3e klasse drie keer met een of meer groepen uitgebreid en in 1980 waren er vervolgens 8 derde klasse groepen. Dat duurde tot 2001. Toen werd de 4e klasse opgeheven. Een jaar later werd die echter weer ingevoerd, maar werd het aantal groepen in de 3e klasse weer verminderd tot 4. In 2012 werd het aantal groepen zowel voor de 2e als 3e klasse verminderd van 4 naar 3. Vanaf 1970 wordt er in de 3e en 4e klasse met 8-tallen gespeeld en niet meer met 10-tallen en vanaf 1986 geldt dit ook voor de overige klassen. In 1999 en 2000 wordt er in de 4e klasse met 6-tallen gespeeld. Vanaf 2007 kwam er daarnaast ook een viertallencompetitie waarin ook spelers uit de achttallencompetitie kunnen uitkomen. Naast de deelname aan de RSB-competitie betreffen de cijfers ook de deelname van teams van RSB-verenigingen aan de KNSB-competitie. In 1986 werd in de KNSB-competitie de 3e klasse ingevoerd en daardoor gingen er ook meer RSB-teams naar de KNSB-competitie.

Aan de orde komen achtereenvolgens de ontwikkeling van het totaal aantal deelnemende verenigingen en teams (1), vervolgens de ontwikkeling per regio (2) en het artikel wordt afgesloten met een vergelijking van de regio's (3) en van de deelname en resultaten door verenigingen (4).

In september 1966 werd ik lid van De IJssel. De vereniging bestond toen drie jaar en ging voor het eerst meespelen in de RSB-competitie. Op 16 november maakte ik mijn debuut in een wedstrijd tegen Schiebroek 2.

Ik speelde remise aan bord 10 (er werd toen ook in de 3e klasse nog met tientallen gespeeld) tegen de heer Vennink. Inmiddels is de teller de 320 RSB wedstrijden al gepasseerd. Al snel, in 1967, belandde ik in het bestuur. Eerst als penningmeester maar vanaf 1968 tot heden (2015) als secretaris. In de loop der jaren groeide mijn belangstelling voor schaakgeschiedenis. In oude jaargangen van toen nog 'Het Tijdschrift van de Koninklijke Nederlandse Schaakbond' vond ik de eerste resultaten van de RSB-competitie. Dit gecombineerd met mijn eigen secretariaatsarchief leidde, toen ik daar tijd voor kreeg, tot een databestand met de competitieresultaten. Vanaf 1966/67 is dat vrijwel volledig. Van de periode daarvoor (1948-1965) is het nog onvolledig. Inmiddels ben ik eveneens eindredacteur van ons clubblad IJsselschaak en bij het naderen van ons 40 jarig bestaan besloot ik in 2002 tot een eerste publicatie in drie delen over het verloop van de RSB-competitie gedurende de deelname van De IJssel. Met wat kleine aanpassingen bleek het ook geschikt als een bijdrage voor de RSB-geschiedenis op de RSB-website. Anno 2015 is het artikel aangevuld en geactualiseerd waarbij tevens de in de loop der tijd ontvangen commentaren zijn verwerkt. Ongetwijfeld zijn er onder de lezers personen die nog manco's en onjuistheden constateren. Ik hoop dat zij die aan mij willen doorgeven (aad@bigberg.tweakdsl.nl). Het kan te zijner tijd leiden tot een meer accurate versie. Bij voorbaat dank.

Aad van den Berg

1. Ontwikkelingen in aantallen deelnemende verenigingen en teams

Allereerst een overzicht van het aantal deelnemende verenigingen:

	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91
Gouda e.o	4	4	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
ZO v R'dam	1	2	2	3	4	4	6	5	6	6	6	6	6	7	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
NO v R'dam	4	4	4	5	5	4	4	4	4	5	6	6	6	6	6	7	7	6	5	5	5	5	5	5	5
Schiedam/Vlaard.	5	5	6	6	6	6	7	7	7	7	7	7	7	8	8	7	7	7	7	6	6	6	6	7	7
R'dam-Centrum	11	11	12	13	13	12	11	11	11	11	10	10	10	11	11	11	11	11	11	10	10	10	9	8	7
R'dam-Zuid	5	5	7	6	6	6	6	6	6	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6	6
Drechtstreek	5	5	5	6	6	6	5	6	5	6	7	8	8	9	9	9	9	9	9	8	7	7	6	6	7
ZH-Eilanden	8	4	4	6	7	7	8	8	8	8	9	9	9	8	9	9	9	9	10	10	9	10	10	10	10
Hoeksewaard e.o	3	1	3	4	6	6	5	4	4	6	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	6	6	6

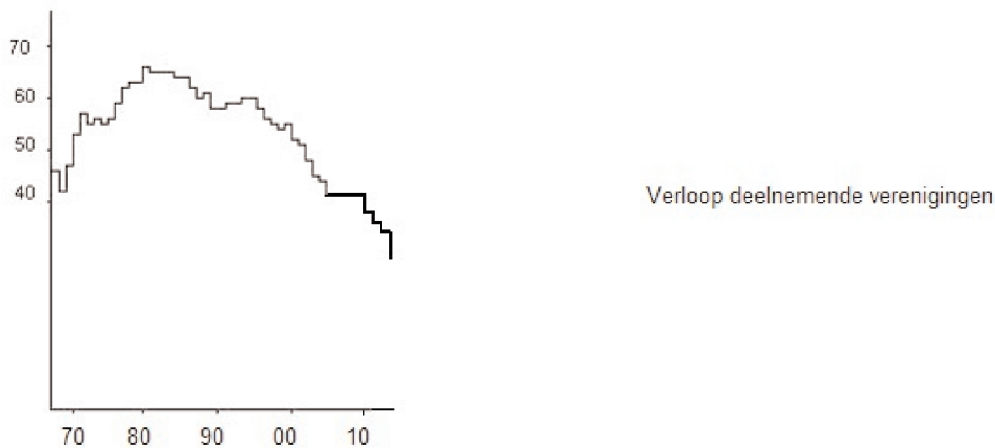
RSB 46 41 47 53 57 55 56 55 56 59 62 63 63 66 65 65 65 64 64 62 60 61 58 58 58

92 93 94 95 96 97 98 99 00 01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14

Gouda e.o	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
ZO v R'dam	5	5	5	4	5	5	5	5	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
NO v R'dam	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Schiedam/Vlaard.	7	7	7	7	7	7	6	6	6	6	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	3	3	3	3
R'dam-Centrum	7	8	8	8	7	7	7	7	5	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
R'dam-Zuid	6	6	6	6	6	5	5	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3	2
Drechtstreek	8	8	8	8	7	7	7	7	7	7	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
ZH-Eilanden	10	10	10	9	9	9	9	9	9	10	9	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	7	6	6
Hoeksewaard e.o	7	7	7	7	6	6	6	7	7	6	6	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4

RSB 59 60 60 58 56 55 54 55 52 51 48 45 44 42 41 41 41 41 41 39 38 37 34

Tot aan eind jaren '80 stijgt het aantal deelnemende verenigingen met 1988 als absolute top. Daarna een lange periode van stabilisatie en na een extra forse daling in 1995/96 een gestage afname. Vooral in het gebied Rotterdam-Centrum is het aantal verenigingen beduidend minder geworden.

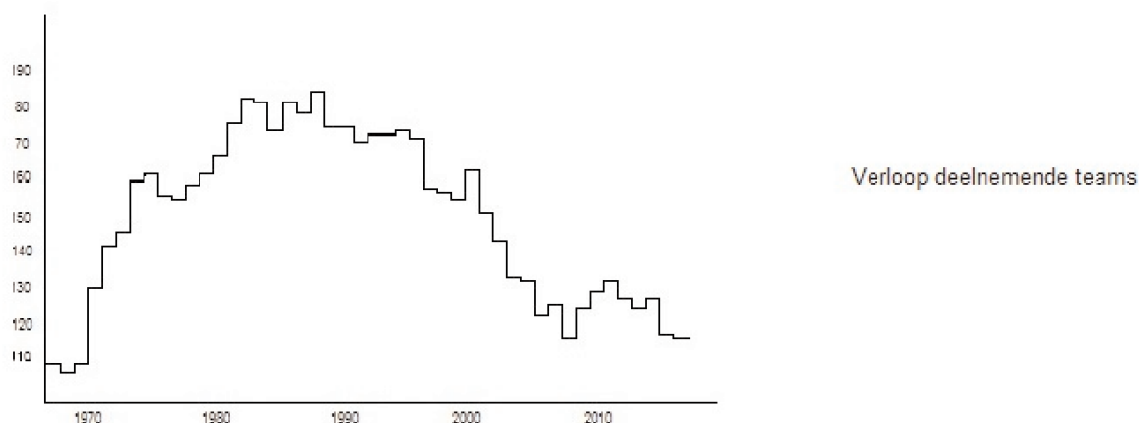
Van de 46 verenigingen die de RSB competitie in 1966/67 telde zijn er anno 2015 nog 14 over. Daarnaast zijn 24 verenigingen door fusies opgegaan in 12 'nieuwe' verenigingen. In de loop van deze jaren meldden zich 48 nieuwe verenigingen waarvan er inmiddels weer 40 zijn verdwenen of opgegaan in fusies.

Het aantal verenigingen zegt uiteraard niet alles. Immers verenigingen kunnen groter of kleiner geworden zijn. Vooral door fusies zou de omvang van verenigingen kunnen toenemen. Het volgende overzicht laat zien of dit gemeten aan het aantal aan de competitie deelnemende teams ook het geval is.

	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93
Gouda e.o	6	6	6	7	8	10	11	11	11	13	13	14	13	13	12	13	13	13	11	13	12	13	13	14	14	13	14
ZO v R'dam	2	4	4	7	9	8	15	16	17	17	14	14	17	17	15	13	16	17	16	17	19	19	17	19	18	19	20
NO v R'dam	9	9	8	11	11	10	12	13	12	12	14	14	15	15	15	17	17	15	13	15	14	16	14	14	14	15	14
Schied/Vlaard	12	11	12	15	15	17	19	20	21	22	22	21	21	19	20	19	20	20	20	19	21	19	18	20	19	18	18
R'dam-Centrum	33	32	31	33	37	38	37	35	35	31	27	26	28	27	34	34	34	33	31	31	30	30	31	31	30	28	28
R'dam-Zuid	19	22	24	23	24	23	23	25	23	22	20	19	19	19	19	21	21	21	23	24	23	24	22	21	20	20	21
Drechtstreek	13	13	12	16	16	17	16	16	15	14	13	16	18	20	20	24	26	25	25	27	27	28	26	26	25	26	27
ZH-Eilanden	12	9	9	13	14	16	17	16	18	21	21	20	19	21	22	24	25	28	24	25	22	24	24	21	22	23	21
Hoeksewaard e.o	4	2	4	7	10	9	12	11	10	12	14	13	11	13	12	13	13	12	13	13	13	14	12	11	11	12	12
totaal	110	108	110	132	144	148	162	163	162	164	158	157	161	164	169	178	185	184	176	184	181	187	177	177	173	175	175
-KNSB	9	9	9	9	10	10	9	6	7	7	8	8	7	8	9	9	8	7	8	13	14	15	13	14	14	14	14
-RSB	101	99	101	123	134	138	153	157	155	157	150	149	154	156	160	169	177	177	168	171	167	172	164	163	159	161	162

	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14
Gouda e.o	15	17	14	13	14	15	16	13	12	11	13	13	12	12/1	12/2	12/2	12/2	12/1	12/1	11/1	10/2
ZO v R'dam	20	19	19	19	20	20	19	18	15	16	13	13	10	10	10	11/1	11/1	11/2	11/2	11/1	10/2
NO v R'dam	14	14	13	14	15	16	14	13	12	15	12	10	10	9/1	9/1	9/1	9/1	8/2	8/2	9	9/1
Schied/Vlaard	18	17	16	16	16	18	16	14	13	12	9	10	11	11	11	11	10	9/1	8/1	7/1	7/1
R'dam-Centrum	28	29	26	26	25	24	21	20	20	21	20	22	22	21	19/2	18/4	18/2	15/3	15/4	14/2	13/4
R'dam-Zuid	19	15	17	15	15	15	13	13	13	11	12	14	11	13/2	14/2	13/3	13/1	12/2	12/2	11/2	10/1
Drechtstreek	27	27	25	26	24	25	25	24	21	21	20	21	20	20	19/2	19/3	16/5	16/4	17/4	16/5	16/5
ZH-Eilanden	22	22	20	20	19	22	20	20	19	19	17	17	15	15/2	15/4	14/4	15/3	16/1	17/3	14/4	15/2
Hoeksewaard e.o	13	14	10	10	9	10	9	10	10	8	8	7	7	7/2	7/2	7/2	7/3	9/2	9/1	9/1	8/2
totaal	176	174	160	159	157	165	153	145	135	134	124	127	118	118/8	116/15	114/20	111/18	108/18	109/20	102/17	98/20
- KNSB	14	14	13	14	15	16	15	15	13	13	13	13	13	14	13	15	15	14	14	13	13
- RSB	162	160	147	145	142	149	138	130	122	121	111	114	105	104/8	103/15	99/20	96/18	94/18	95/20	89/17	85/20

Een zelfde trend als bij het aantal verenigingen, oplopend tot eind jaren '80 en daarna een gestage daling. De stijging van de deelname vanaf 1970 vindt voor een belangrijk deel zijn oorzaak in het feit dat er vanaf 1970 in de 3e en 4e klasse met 8-tallen wordt gespeeld en niet meer met 10-tallen. Dat geldt in mindere mate ook voor de toename vanaf 1986 toen dit ook voor de overige klassen werd ingevoerd. In 1999 en 2000 wordt er in de 4e klasse met 6-tallen gespeeld. Dit heeft alleen in 1999 een positief effect. De invoering van de viertallencompetitie in 2007 (in de tabel afzonderlijk aangegeven) heeft aanvankelijk een positief effect, maar vanaf 2013 is het aantal teams inclusief de viertallen weer gelijk aan 2006, het jaar voorafgaande aan de invoering van de viertallencompetitie.

2. Regionale ontwikkelingen

Hieronder een beschrijving en analyse van de ontwikkelingen in de diverse regio's van de RSB.

a. Gouda en Omstreken

Met oprichtingsjaar 1847 behoorde Messemaker, vanaf 1997 Messemaker 1847, natuurlijk al vanaf de oprichting van de RSB in 1931 tot de deelnemende verenigingen. In 1847 bekend onder de naam Vrienden-trouw, een vereniging waar werd gedamd, geschaakt en gekaart. De schakers scheiden zich in 1860 af en gaan verder onder de naam Oefening en Beleid. In 1870 wordt de vereniging omgedoopt tot Palamédes en in 1886 krijgt de vereniging de naam Messemaker als waardering voor de verdiensten van schaker Christiaan Messemaker. In 1935 treedt een tweede vereniging uit Gouda toe, de Arbeiders Schaak Club Gouda en in 1937 De Onverwachte Zet (DOZ), dat in 1945 overgaat in DONK. Ook de schakers van de Schaak- en Damvereniging Moordrecht nemen van 1934 tot 1938 aan de competitie deel en 12 jaar later, in 1950, is er opnieuw een schaakvereniging Moordrecht die dan tot 1957 tot de deelnemers behoort. In 1935 wordt ook in Waddinxveen een schaakvereniging opgericht die onder de naam WSV (Waddinxveense Schaakvereniging) aan de competitie gaat deelnemen. In de jaren '50 worden de ASC Gouda en DONK geheel of ten dele door Messemaker opgeslokt. Nieuwe clubs melden zich, Reeuwijk in 1960, en in 1966 gaat ook het in 1963 opgerichte Moordrechtse De IJssel aan de competitie deelnemen. De deelname aan de RSB blijft aanvankelijk beperkt. Dat geldt zeker voor het 'grote' Messemaker. Pas wanneer in 1975 een concurrerende stadgenoot zich meldt (Gouda Bloemendaal), neemt de animo bescheiden toe. WSV blijft vanaf begin 70-er jaren schommelen rond drie of vier teams en af en toe twee. Reeuwijk ontwikkelt zich in de jaren 80 tot een ernstige concurrent van de Gouwenaars en is van 1984 tot 1988 zelfs de grootste in deelnemersaantal. Messemaker speelt al die jaren mee in de top van de RSB. Aanvankelijk met een team in de 1e klasse maar later ook in de promotieklasse. De schaakkracht neemt toe en in 1994 haalt het eerste team de KNSB en vervolgens blijft het tweede meedoen in de 1e klasse RSB af en toe in gezelschap van het derde team en in 2004 haalt het tweede team de promotieklasse en een jaar later als RSB kampioen eveneens de landelijke competitie. In 2011 komt daaraan een einde en speelt het weer in de promotieklasse. Vanaf 1993, Gouda Bloemendaal is dan al door grote broer opgeslokt, is er een vrijwel continue deelname van vijf of zes teams met vanaf 2001 een licht dalende tendens. Reeuwijk haalt van 1985 tot 1988 de promotieklasse maar daarna zakt de vereniging snel terug naar de 2e klasse en neemt de animo voor de Reeuwijkse club snel af. In 2001 wordt de vereniging opgeheven. In de eerste helft van de 70-er jaren speelt ook WSV mee in de top van de RSB en haalt in 1974 eveneens de promotieklasse. Daarna gaat het minder en van begin jaren tachtig tot eind jaren negentig wordt de 1e klasse maar enkele keren gehaald. In 1991 en 1992 zakt de club zelfs naar de 3e klasse. Vanaf 1998 gaat het echter weer beter en wordt er continu in de 1e klasse gespeeld met zelfs in 2007 een uitschieter naar de promotieklasse. Vanaf 1990 vrijwel een continue deelname van vier teams of vijf teams. In 2013 komt daaraan een einde. Het eerste team zakt naar de tweede klasse en het vierde team wordt opgeheven. De deelname van De IJssel blijft lange tijd bescheiden, maar met vier teams rond de eeuwwisseling en de jaren er na steeds drie slaan ook de Moordrechtse geen slecht figuur. De 1e klasse, die in 1992 na 3 jaar werd verlaten, is dan weer heroverd en bij het ingaan van het 40e levensjaar werd voor het eerst de promotieklasse gehaald. Na drie jaar komt daaraan weer een einde en blijft het bij de 1e klasse met af en toe een negatieve uitschieter naar de 2e klasse. In 2014 wordt het derde team opgeheven en vervangen door een tweede team in de viertallen- competitie waarin het sinds de start van die competitie in 2007 steeds al met een team vertegenwoordigd was.

Hieronder de deelname (teams) per jaar per vereniging.

	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91
Messemaker	2	2	2	2	2	3	3	4	4	5	4	4	4	4	4	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3
Gouda Bl.daal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1
Reeuwijk	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	4	3	4	4	3	3	3	3
De IJssel	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3
WSV	1	1	1	2	3	4	4	3	3	3	2	3	3	3	2	3	3	3	2	3	3	4	3	4	4
<i>totaal</i>	6	6	6	7	8	10	11	11	11	13	13	14	13	13	12	13	13	13	11	13	13	13	13	14	14

	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	
Messemaker	3	5	5	6	6	6	5	6	6	6	5	4	5	6	5	5	5/1	5/1	5/1	5	5	5	5	
Gouda Bl.daal	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Reeuwijk	2	2	2	2	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
De IJssel	3	3	3	3	2	2	3	4	4	3	3	3	3	3	3	3/1	3/1	3/1	3/1	3/1	3/1	3/1	2/2	
WSV	4	4	5	6	5	4	5	4	5	4	4	4	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3
<i>totaal</i>	<i>13</i>	<i>14</i>	<i>15</i>	<i>17</i>	<i>14</i>	<i>13</i>	<i>14</i>	<i>15</i>	<i>16</i>	<i>13</i>	<i>12</i>	<i>11</i>	<i>13</i>	<i>13</i>	<i>12</i>	<i>12/1</i>	<i>12/2</i>	<i>12/2</i>	<i>12/2</i>	<i>12/1</i>	<i>12/1</i>	<i>11/1</i>	<i>10/2</i>	

Deelname per klasse (KNSB, promotieklasse, 1e, 2e, 3e en 4e klasse en vanaf 2010 viertallencompetitie) per vijf jaar periode in deze regio:

	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2014
Messemaker	001100	011011	011011	001011	002010	100212	101121	200211	2010201	1101110
Reeuwijk	000101	000011	000111	010101	000201	001010	000100			
De IJssel	000010	000011	000020	000110	001011	000111	000211	010110	0011101	0010102
WSV	000101	001020	001020	000101	000121	000123	001031	001120	0012100	0001110
Gouda Bl.daal			000010	000010	000001					
<i>totaal regio</i>	<i>001312</i>	<i>012053</i>	<i>012172</i>	<i>011333</i>	<i>003344</i>	<i>101456</i>	<i>102463</i>	<i>211441</i>	<i>2033402</i>	<i>1112322</i>

b. Zuidoost van Rotterdam

Het in 1927 opgerichte Krimpen a/d IJssel is bij de oprichting van de RSB de enige club in de regio Zuid-West van Rotterdam. In die jaren bestaat weliswaar ook het al eerder, in 1920, opgerichte Schoonhoven, maar die vereniging gaat pas vanaf 1971 meespelen in de RSB-competitie. Ook het uit 1936 stammende Capelle a/d IJssel, later Capelse Schaakvereniging (CSV) is in de beginjaren een korte tijd lid van de RSB. Na een langdurig lidmaatschap van de NRSB (Nieuwe Rotterdamse Schaakbond) duurt het tot 1968 voor de Capelse club weer toetreedt tot de RSB. Daarnaast bestaat van 1936 tot 1940 de vereniging Kralingse Veer, van 1943-1949 in Krimpen a/d Lek de club Vriendenschaar en eind jaren '40 speelt ook de Nieuwerkerkse Dam en Schaakvereniging een aantal jaren mee. In 1967 is het dus alleen Krimpen a/d IJssel dat met twee 10-tallen aan de competitie deel neemt. Met Lekkerkerk (1969) en Schoonhoven neemt begin jaren 70 het Krimpenerwaardse aandeel toe. Vanaf 1973 stijgt het aantal deelnemende teams snel. In Krimpen a/d IJssel verdubbelt de deelname en behalve in Nieuwerkerk a/d IJssel vestigt zich ook in de nieuwe wijk Ommoord een vereniging die vlot van start gaat. Capelle kent voorts nog het kortdurend bestaan van een tweede vereniging, de jeugdschaakclub Paradijssel, maar al snel wordt tot fusie besloten. De top van de RSB wordt in deze regio aanvankelijk nauwelijks gehaald. CSV komt tot lange tijd niet hoger dan de 1e klasse RSB en wordt overvleugeld door Krimpen a/d IJssel dat in 1976 de promotieklasse haalt en vanaf die tijd fors aan de weg timmert. In 1979 gaat het eerste team naar de KNSB en spelen het tweede en derde team mee in de top van de RSB. In 1985 is de vereniging behalve met een team in de KNSB ook in elke RSB klasse met een team vertegenwoordigd. De overige verenigingen blijven hangen op 2e klasse niveau of lager. In 1981 fuseert Ommoord met Spangen, wordt SO' 81 en verschuift dus van het westen naar het centrum. De leden lopen niet in grote getale over naar andere clubs, langzamerhand echter groeit toch de aanhang van CSV. Die vereniging groeit niet alleen in kwantiteit maar ook in kwaliteit. Vanaf 1986 wordt er met één team in de KNSB gespeeld en van 1993-98 zelfs met twee. Vanaf 2001 is dat opnieuw het geval. Als in 1999 aan de sponsoring (vanaf 1990) door Ortec een einde komt gaat het weer bergafwaarts en aan het slot van de competitie 2004/05 degradeert het eerste team naar de RSB. Het aantal deelnemende teams loopt terug van acht in 2000 naar twee in 2007. Pas in 2012 komen er tekenen van herstel en in 2014 heeft CSV weer vier teams in de competitie waarvan een in de promotieklasse. Ook Krimpen a/d IJssel speelde eind 80'er jaren een drietal jaren met twee teams in de KNSB. Problemen waren er echter met de bezetting van de lagere teams. Na 1992 herstelt zich dat. Qua aantal teams blijft Krimpen a/d IJssel in het spoor van CSV, maar hoe-wel het met één team in de KNSB blijft, moeten de andere teams terrein prijsgeven. In 2008 degradeert ook het eerste team uit de KNSB, maar dat is van tijdelijke aard, na twee seizoenen keren zij weer terug. In 1985 en 1986 haalt Schoonhoven nog de eerste klasse RSB, maar daarna gaat het bergafwaarts. Een samenwerking met Lekkerkerk, dat al in 1995 de eigen deelname aan de RSB staakte, leidt niet tot verbetering van de resultaten en vanaf 2000 wordt in samenwerking met Lopik nog een aantal jaren deelgenomen aan de competitie van de SSB. Ook dit blijkt geen succes en in 2006 wordt de vereniging opgeheven.

Beter verging het Nieuwerkerk a/d IJssel. Wellicht profijt trekkend van de in 1985 opgerichte schoolschaakvereniging "Bongerd", later omgedoopt tot "Klim-Op", blijft hier de belangstelling lange tijd op peil en vanaf 1995 speelt het eerste team mee in de top van de RSB. Vanaf 2003 daalt de belangstelling en in 2013 spelen zijn nog maar met twee teams mee. In 1987 wordt in de Alexanderpolder Maasstad '87 opgericht en in 1996 meldden ook zij zich als deelnemer aan de RSB competitie. In 2003 gaat deze vereniging weer ter ziele. De deelname blijft in deze regio zo'n 15 jaar op een niveau van 17-20 teams, maar dan ook hier, met name door de dalende belangstelling in Capelle a/d IJssel, een teruggang.

Hieronder de deelname (teams) per jaar per vereniging.

	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91
Kr. a/d IJssel	2	2	2	3	3	3	5	6	6	5	4	4	5	5	5	6	7	6	5	5	5	4	4	5	
Nwk a/d IJssel	-	-	-	-	-	-	1	2	2	2	2	2	2	2	3	2	3	2	2	3	3	4	4	5	4
Cap a/d IJssel/CSV	-	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	4	3	3	4	4	5	7	7	6	7	7
Paradijssel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lekkerkerk	-	-	-	1	2	1	1	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Schoonhoven	-	-	-	-	1	1	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	2	2	2	2
Ommoord	-	-	-	-	-	-	3	3	3	3	2	3	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Maasstad '87	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>totaal</i>	2	4	4	7	9	8	15	16	17	17	14	14	17	17	15	13	15	17	16	17	19	19	17	19	19
	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14		
Kr. a/d IJssel	5	7	6	6	5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	5*	5*	5	6/1	6/1	5/1	5/1	5	5/1		
Nwk a/d IJssel	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2		
CSV	8	7	7	7	7	6	7	8	8	7	4	5	4	4	2	2	2	2	2	3/1	3/1	3/1	3/1		
Lekkerkerk	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Schoonhoven	1	1	2	2	2	2	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Maasstad '87	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
<i>totaal</i>	19	20	20	19	19	19	20	20	19	18	15	16	13	13	10	10	10	11/1	11/1	11/2	11/2	11/1	10/2		

Deelname per klasse (KNSB, promotieklasse, 1e, 2e, 3e en 4e klasse en vanaf 2010 viertallencompetitie) per vijf jaar periode in deze regio:

	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2014
Kr. a/d IJssel	000111	010041	110111	111111	110110	101031	100212	101031	1021111	1012011
Nwk a/d IJssel		000101	000101	000011	000131	001021	010030	001101	0011100	0011000
Capelle/CSV	001002	001020	000120	010120	110122	200221	110240	010102	0001100	0111001
Lekkerkerk	000010	000001	000010	000010	000001					
Schoonhoven		000011	000020	001011	000101	000011				
Ommoord		000102	000022							
Maasstad '87							000001			
<i>totaal regio</i>	001123	011276	110384	122263	220465	302284	220483	112234	1033311	1134012

c. Noordoost van Rotterdam

In deze regio is er qua schaakverenigingsleven sprake van een grote stabiliteit. De oudste club, Hillegersberg (1929), was al voor het ontstaan van de RSB actief. In Hillegersberg ontsproten ook de katholieke verenigingen RSR (1919) en Ivoren Toren (1928), die echter al in de jaren '30 hun activiteiten verlegden naar het centrum van Rotterdam. Om die reden zijn zij in dit overzicht opgenomen onder Rotterdam-Centrum (e). In 1936 volgde het Schaakgenootschap Overschie en kort na de oorlog in 1945 de oprichting van EBSV (aanvankelijk Bleiswijk) en in 1946 Berkel. In de oorlogsjaren tot 1945 speelt ook Pijnacker, eigenlijk een vereniging buiten het RSB gebied, een aantal jaren mee in de RSB. EBSV haakt in 1949 een aantal jaren af, maar is in 1967 ook weer van de partij. In Hillegersberg bestaat eind jaren '40 ook SDK (Schaak De Koning).

Deze concurrent van Hillegersberg meldt zich in 1970 opnieuw, maar blijkt ook dan geen lang leven beschoren. Lange tijd is Overschie de vereniging met de sterkste vertegenwoordiging. In 1971 met een team naar de KNSB en eind jaren '70 worden dat er zelfs twee. Daarna loopt het niveau iets terug, maar in 2005 speelt er nog steeds een team in de KNSB en draait het tweede mee in de top van de RSB. Eind jaren '80 is ongeveer 50% van de deelnemende teams in deze regio afkomstig uit Overschie. Daar kunnen de anderen verenigingen, allen met 2 of 3 deelnemende teams, niet aan tippen. Hillegersberg draait tot beginjaren 80 nog mee in de 1e klasse RSB, maar moet dan terrein prijsgeven. Aanvang 90'er jaren gaat het weer beter en in 1993 halen ook zij de KNSB met vanaf 1998, m.u.v. 2003, een vaste stek. Een plek die ook het in 1976 opgerichte Moerkapelle in 1999 bereikt. Zij hebben er dan al 12 jaar promotieklasse opzitten. Berkel en EBSV moeten zich tevreden stellen met een plaats op het tweede plan. De beste periode voor Berkel, 1e klasse RSB, ligt eind jaren '60. EBSV bereikt dit niveau in de eerste helft van de 80'er jaren. Tijdelijk is de deelname van Zevenhuizen en het Berkelse Tibbab. Verder dan de 3e klasse komen deze verenigingen niet. Rond 2000 is aan de overheersende positie van Overschie een einde gekomen. Moerkapelle en Hillegersberg zijn qua deelname en niveau op ongeveer gelijke hoogte gekomen. Met drie deelnemende teams doet ook EBSV in dat opzicht niet voor hen onder. In 2005 treedt Hillegersberg toe tot de nieuwe club Erasmus (zie Rotterdam-Centrum) en in 2006 gaat Berkel op in EBSV, wat dan verder gaat onder de naam 3-Torens. Het aantal verenigingen in deze regio is daarmee gereduceerd tot drie. De fusieclub die al snel een team moet inleveren bereikt in 2012 de promotieklasse maar dat duurt slechts een seizoen. In 2015 is het eerste team weer terug in de 2e klasse waar het in 2006 begon. Ook Moerkapelle moet terrein prijsgeven. In 2011 keert het eerste team voor een seizoen terug in de RSB competitie, maar twee jaar later opnieuw en degradeert dan zelfs voor een seizoen naar de 1e klasse. Overschie handhaaft met het eerste team de plaats in de KNSB competitie, maar het tweede team zakt in 2010/11 naar de 2e klasse en herovertuigt pas in het seizoen 2014/15 de verloren positie in de 1e klasse.

Hieronder de deelname (teams) per jaar per vereniging.

	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91
Berkel	2	2	2	2	2	2	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	
EBSV	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	3	2
3-Torens	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overschie	3	3	3	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4	4	5	5	7	6	5	5
Hillegersberg	3	3	2	3	3	2	3	3	3	2	2	2	2	2	2	3	3	3	2	2	2	2	2	3	3
SDK	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Moerkapelle	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Zevenhuizen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tibbab	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
<i>totaal</i>	9	9	8	11	11	10	12	13	12	12	14	14	15	15	15	17	16	15	13	15	14	16	14	15	14
	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14		
Berkel	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
EBSV	2	2	2	2	2	2	3	4	3	3	3	3	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3-Torens	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	3/1	3/1	3/1	3/1	3/1	3	3	3	3	
Overschie	6	5	5	5	4	4	4	4	4	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	
Hillegersberg	3	3	3	3	3	4	4	4	3	3	3	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Moerkapelle	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	2/1	2/1	2	2	2	
<i>totaal</i>	15	14	14	14	13	14	15	16	14	13	12	15	12	10	10	9	9	9/1	9/1	8/2	8/1	7	7	7	

Deelname per klasse (KNSB, promotieklasse, 1e, 2e, 3e en 4e klasse en vanaf 2010 viertallencompetitie) per vijf jaar periode in deze regio:

	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2014
Berkel	001010	000101	000110	000110	000100	000010	000010	000002		
EBSV	000100	000101	001010	000110	00021	000110	000111	000101		
3-Torens									0002101	0011100
Hillegersberg	010110	001020	001010	001010	001002	100011	101010			
Moerkapelle			000102	000111	010011	010011	100020	101001	1001010	0011001
Overschie	100111	110111	102020	101020	101030	110030	101020	110010	1010100	1001110
SDK	000010									
Zevenhuizen			000010							
<i>totaal regio</i>	<i>111341</i>	<i>111333</i>	<i>104262</i>	<i>102361</i>	<i>112164</i>	<i>220172</i>	<i>302171</i>	<i>211114</i>	<i>2013211</i>	<i>1023211</i>

d. Schiedam/Vlaardingen/Maasluis

In alle drie deze gemeenten bestond bij de oprichting van de RSB een schaakvereniging. In Schiedam was dit het in 1923 opgerichte ESS (Eerste Schiedamse Schaakvereniging), in Vlaardingen de Vlaardingse Dam- en Schaakvereniging opgericht in 1916 en in 1930 begon de schaakvereniging Maassluis (tot 1937 DVO) zijn bestaan. Deze verenigingen kregen al snel gezelschap, maar in de meeste gevallen waren de nieuwe verenigingen geen lang leven beschoren zoals De Toren in Vlaardingen van 1933-1936 en DEZ in Maassluis van 1939-1946. Beter verging het de in 1938 opgerichte verenigingen SCS (Schaakclub Schiedam) en het Vlaardingse HVO (Habeat Victoriam Optimus). Ook het in 1936 opgerichte SBO siert in 1950 nog de RSB ledenlijst. In 1936 ontstaat ook de vereniging Unilever, die tot 1995 in het centrum van Rotterdam was gehuisvest. Dit bedrijfsteam krijgt al snel navolging van Rijnbende en rond de jaren '50 ook van teams van Wilton Feijenoord, Hoek's en Gusto. Allen teams die in 1967 niet meer op de lijst voorkomen. Wel bestaan blijft de in 1949 opgerichte schaakvereniging van Shell. Het Vlaardingse Schaakgenootschap, opvolger in naam van de Vlaardingse Dam- en Schaakvereniging legt echter nog voor 1967 het loodje. In 1959 fuseren de Schiedamse clubs SCS en ESS tot Schiedam. Zo telt deze regio in 1967 5 verenigingen die met 12 teams deelnemen aan de RSB competitie. In 1969 meldt zich in Schiedam de nieuwe vereniging Groenoord, die al snel aan de weg gaat timmeren. Op dat moment draaien zowel HVO als Schiedam mee in de top van de RSB (promotieklasse) en de overigen spelen een klasse daaronder. In 1976 voegt ook Groenoord zich bij de twee top clubs, waarvan HVO dan al moeite heeft het niveau te handhaven. Ook Maassluis haalt in 1973-1975 nog de promotieklasse, maar zakt daarna, net als Shell, Unilever en het sinds 1973 aan de competitie deelnemende Zwarte Paard (opgericht 1950), snel terug. Qua deelname blijkt Groenoord geen bedreiging voor de overige clubs, de deelname in de regio neemt alleen maar toe. Pas beginjaren '80 gaat het met name bij Schiedam wat minder. De club zakt terug naar het 2e klasse niveau en ook de deelname zakt naar drie teams, evenveel als concurrent Het Zwarte Paard. Die vereniging heeft dan inmiddels de promotieklasse bereikt en een jaar later bij de uitbreiding van de KNSB competitie bereiken zij de landelijke competitie. Gelijkijdig fuseren beide verenigingen tot HZP/Schiedam, dat dan in deelname kan concurreren met HVO en Groenoord. De Vlaardingers zijn met ook een team in de KNSB op dat moment de sterkste club in de regio. Ook een kortdurend optreden van het nieuwe Schaakgenootschap Vlaardingen (SGV) heeft dit niet kunnen verhinderen. De nieuwe fusieclub neemt deze positie al snel over maar na degradatie uit de KNSB in 1989 moet die positie weer worden prijsgegeven, het ledental slinkt en de deelname zakt weer naar 3 of 4 teams. De toppositie, met een team in de KNSB, wordt nu overgenomen door Groenoord en dat blijft zo tot de eeuwwisseling. HZP/Schiedam blijft met top RSB goede tweede. Minder goed vergaat het HVO. Na 1994 gaat het bergafwaarts en met ingang van 1998 gaat de club samen met Shell onder de naam CHESS (Combinatie HVO En Shell Schakers). Top RSB lijkt er voor hen niet in te zitten en dat geldt ook voor Maassluis, Unilever en het in 1990 opgerichte Primus Inter Pares. Die laatste vereniging staakt vanwege het verminderde ledental in 2002 de deelname. Na 2000 kampt ook Groenoord met ledenverlies, maar wordt in 2003/04 nog wel kampioen van de RSB. Van de mogelijkheid tot terugkeer naar de KNSB wordt echter geen gebruik gemaakt. In 2005 is in deze regio de deelname in vergelijking tot vijftien jaar terug met 50% teruggelopen. In 2010 heeft Groenoord nog drie teams in de RSB competitie waarvan het eerste team uitkomt in de 2e klasse. In 2011 volgt een fusie met Unilever en ontstaat de nieuwe vereniging Fianchetto. Een jaar later sluit ook CHESS zich aan bij de nieuwe fusieclub, Het komt de RSB deelname niet ten goede, in 2014 spelen uit deze regio nog maar 7 8-tallen en een 4-tal mee in de RSB competitie.

Hieronder de deelname (teams) per jaar per vereniging.

	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91
HVO	4	4	3	3	3	4	3	3	4	4	4	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	3	3	4	4
Shell	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	2	2	2	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2
CHESS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Groenoord	-	-	1	2	1	2	2	3	4	4	4	3	3	3	3	3	3	4	4	3	5	5	5	5	5
Unilever	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2	3	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1
Fianchetto	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Maassluis	1	1	1	1	2	2	3	3	3	2	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2
Schiedam	3	2	2	4	4	5	5	5	5	5	4	4	4	3	3	3	3	3	3	-	-	-	-	-	-
HZP	-	-	-	-	-	-	1	1	1	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	-	-	-	-	-	-
HZP/Schiedam	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	5	5	4	4	4
SGV	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pr.Inter Parus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
<i>totaal</i>	<i>12</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>15</i>	<i>15</i>	<i>18</i>	<i>19</i>	<i>20</i>	<i>21</i>	<i>22</i>	<i>22</i>	<i>21</i>	<i>21</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>19</i>	<i>16</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>19</i>	<i>21</i>	<i>19</i>	<i>18</i>	<i>20</i>	<i>19</i>
	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14		
HVO	3	3	3	3	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Shell	2	2	2	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
CHESS	-	-	-	-	-	-	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	-	-	-	-	-
Groenoord	5	5	5	5	5	6	6	6	6	4	4	4	2	3	3	3	3	3	2	-	-	-	-	-	-
Unilever	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
Fianchetto	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	4	4	4	4	4
Maassluis	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
HZP/Schiedam	4	3	3	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	3/1	3/1	2/1	2/1	2/1
Pr.Inter Parus	1	2	2	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>totaal</i>	<i>18</i>	<i>18</i>	<i>18</i>	<i>17</i>	<i>16</i>	<i>16</i>	<i>16</i>	<i>18</i>	<i>16</i>	<i>14</i>	<i>13</i>	<i>12</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>11</i>	<i>11</i>	<i>11</i>	<i>11</i>	<i>10</i>	<i>9/1</i>	<i>8/1</i>	<i>7/1</i>	<i>7/1</i>	

Deelname per klasse (KNSB, promotieklasse, 1e, 2e, 3e en 4e klasse en vanaf 2010 viertallencompetitie) per vijf jaar periode in deze regio:

	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2014
HVO	010110	001111	011030	010121	010012	001020				
Shell	000200	000011	000101	001000	000101	000101				
CHESS							010010	001001	0101000	
Groenoord	000011	010012	011010	000121	100121	101021	101211	010110	0002000	
Unilever	001011	000110	000020	000101	000020	000010	000020	000100	0000100	
Fianchetto										0101200
Maassluis	001000	000111	000100	000101	000101	000011	000011	000010	0000100	0001000
Schiedam	010102	011201	000201	001011						
HZP		000010	000201	010011						
HZP/Schiedam					001102	000111	010110	001101	0011200	0011001
SGV			000001							
Pr.Inter Parus					000001	000100	000010			
<i>totaal regio</i>	<i>022434</i>	<i>022566</i>	<i>022664</i>	<i>022466</i>	<i>111458</i>	<i>102374</i>	<i>121372</i>	<i>12322</i>	<i>0114400</i>	<i>0113201</i>

e. Rotterdam-Centrum

Het georganiseerde schaakleven startte in Rotterdam, volgens de Oude Rotterdammer, al in 1821. Toen werd de vereniging Vermaak Door Oefening opgericht. De databank sport meldt als beëindigingjaar 1877. Daarnaast bestond ook de vereniging Schaakgezelschap (1821-1859?). Ook in 1931 bij de oprichting van de RSB waren de meeste verenigingen gelokaliseerd in het 'centrum' van Rotterdam. De oudste en toen meeste bekende was de uit 1894 stammende Nieuwe Rotterdamse Schaakvereniging (NRSV, 1894). Met hetzelfde oprichtingsjaar 1894 (of wellicht nog eerder) het Rotterdams Schaakgenootschap (RSG) en voorts Rotterdam (eerder Arbeiders Schaakclub Rotterdam, 1918), Spangen (1921), de Vereenigde R'damsche Schaakclub, Kralingen (1924), Ermezo, NHM (de Nederlandse Handels Maatschappij), Het Westen (1924), Wilhelm Steinitz (1928), de Schaakstudiekring en Insulinde. Bij de oprichting meldde zich voorts de nieuw opgerichte vereniging Rotterdam Noord en de vereniging GEB (1928). Van deze verenigingen ging De Schaakstudiekring op in Kralingen en Rotterdam Noord bleek geen levensvatbaarheid te hebben. Tot de eerste clubs behoorden aanvankelijk ook Euwe's Vrienden en Het Witte Paard (later Delfshaven), maar hun bestaan duurde niet langer dan tot 1936. Ook Ermezo, de Vereenigde R'damsche Schaakclub, Insulinde en NHM verdwenen al spoedig weer van het schaaktoneel. Al snel sloten in de jaren er na Het Centrum, Ivoren Toren (1928), Onesimus (tot 1932 bestaande onder de naam DESCO, 1929) zich aan bij de RSB. Met de successen van Euwe groeit het aantal schaakverenigingen als kool, maar een groot aantal is slechts een kortdurend bestaan beschoren zoals: Aljechin, C.Jamin SC, Dooven SC, D.Blazer & Metz (D.B. en M.R.), Noorderkwartier, vd Schuijt, 15 December 1935. Maar er zijn er ook die het langer volhouden zoals: Clubhuizen de Arend (1934-1941), ERCS (1937-1940), Het Noorden (1936-1940), Noorder Toren (1936-1940), Robaro (later Robaver, Rotterdamse Bank Ver. 1933-1940), de Rode Spelers (1936-1941, fusie met Rotterdam), RVS (1936-1943), Sultho (1937-1940), Twentse Bank (1933-1940) en Vios (1936-1948). De verenigingen Ambaro (1935), Nationale (1935), Regina (1934), SIO (1937), Stokvis (1935) en Wester Toren (1933) houden het nog langer vol.

Naast de verenigingen die, al dan niet met een onderbreking tijdens de oorlogsjaren, de jaren '40 hebben overleefd: Ambaro-Avib Combinatie, Het Centrum, GEB, Ivoren Toren, Kralingen, Nationale, NRSV, Onesimus, Regina, RSG, SIO, Spangen, Stokvis, Het Westen, Wester Toren en Wilhelm Steinitz meldt de ledenlijst in 1950 ook de vlak na de oorlog opgerichte verenigingen PTT-Rotterdam, Tediro en vanaf 1949/50 de verenigingen Mullerco, SRA, Sozaro, Pers. Ver. Borgh, OLDI en ook het al in 1919 opgerichte RSR (Regina Sacratissimi Rosarii). In 1953 fuseren Het Centrum en Kralingen tot Rotterdam en in 1955 ontspruit Schiebroek. Een fusie van de katholieke verenigingen RSR en Ivoren Toren leidt in 1962 tot de RK schaakvereniging RSR/Ivoren Toren. RSG vormt in 1965 met NRSV de vereniging NRSG en in 1964 gaan Het Westen en Regina samen als Het Westen Regina en in 1966 gaat de PTT club op in Wilhelm Steinitz. Naast de bedrijfs-schaakverenigingen Ambaro-Avib-Combinatie, Mullerco, de Nationale, Pers. Ver. Borgh, SIO, Sozaro is ook de vereniging OLDI van het doofstommeninstituut afgehaakt. Nieuw is de politieclub Hermandad. Nog voor 1967 verdwijnen ook de later opgerichte bedrijfsschaakverenigingen van Blaauwhoed, het Stadhuis en de Belastingdienst (SRA). Zo nemen er in 1967 11 verenigingen met 33 teams deel aan de competitie. Het aantal teams loopt nog op en bedraagt begin '70 er jaren zelfs 39. De deelname van de dan nog bestaande bedrijfsteams zoals GEB, NNPV (Nationale Nederlandse Persvereniging), Hermandad en SIO (de club van het NRC) eindigt al snel. De fusie van de voormalige schaaktopper NRSV met RSG blijkt geen succes en in 1970 wordt het bestaan gered met opnieuw een fusie, ditmaal met Wilhelm Steinitz. Na een fusie tussen Schiebroek en Het Westen Regina in 1977 zijn rond 1980 dan dit SWR, Rotterdam, Spangen en NRSG W. Steinitz de toonaangevende clubs in centraal Rotterdam. Op een wat lager pitje draaien Onesimus, RSR/Ivoren Toren en Wester Toren. Aan de tijdelijke deelname van Industromoza is door royerling door de RSB al in 1977 een eind gekomen en ook Tediro is dan al ter ziele. Er zijn ook een aantal nieuwkomers zoals een team van de NS Rotterdam (1977) en de verenigingen Caballo Blanco (1975), Yugoslavia (1980) en De Juiste Zet (1973). Bij sommige topclubs daalt echter de belangstelling snel. Spangen tracht het vege lijf te redden via een nevenvestiging in de wijk Ommoord. Dit mislukt en in 1981 volgt de fusie met Ommoord tot SO '81. Dankzij de 'overname' van de club uit regio ZW van Rotterdam stijgt dan het aantal deelnemende teams weer. Eind jaren '80 is ook dat effect verdwenen. Lange tijd blijft de deelname dan stabiel rond de 30 deelnemende teams. Ook de overgebleven verenigingen weten zich dan op niveau te handhaven. Alleen het NS team (1987) en de kleine verenigingen Yugoslavia (1990) en De Juiste Zet (1985) houden op te bestaan. Het in 1987 opgerichte Stikmat in Schiebroek gaat in 1990 op in SWR. Ook het aloude Wester Toren kwijnt weg en wordt in 1992 opgeheven. In de tweede helft van de '90 er jaren gaat het echter opnieuw bergafwaarts. Met name de deelname van SWR en SO'81 loopt fors terug. Caballo Blanco wordt in 2000 opgeheven en de nieuwe club De Weerlegging wordt na een driejarig zelfstandig bestaan in 1996 ingelijfd bij Rotterdam. Niet lang daarna, in 2000, gaan SO'81 en Rotterdam samen en vormen in 2001 de nieuwe club SO Rotterdam. De nieuwe club vestigt zich in het ZW van Rotterdam en is goed voor bijna de helft van de deelname uit centraal Rotterdam waar eigenlijk RSR IvorenToren (vanaf 1992 onder deze naam vanwege het schrappen van

het katholieke karakter), Onesimus, SWR en NRSG Willem Steinitz als de 'echte' vertegenwoordigers overblijven. Al die jaren heeft Rotterdam niet alleen de grootste deelname, ook qua niveau is de club steeds het beste. Vanaf 2004 doet RSR Ivoren Toren daar echter niet veel meer voor onder. In 2005 opnieuw een fusie, ditmaal tussen NRSG Wilhelm Steinitz, Schiebroek Westen Regina en Hillegersberg (zie NO van Rotterdam). Zij vormen de nieuwe vereniging Erasmus en worden in 2005/06 kampioen van de RSB. In 2008 wordt de jeugdschaakvereniging Kralingen opgericht, maar die speelt niet mee in de RSB competitie.

Opvallend is anno 2015 de krimp bij de fusieverenigingen SO Rotterdam en Erasmus in het eerste jaar na de fusie goed voor respectievelijk acht en zes competitieteams. Van die veertien teams zijn er dan nog maar zes over. SO Rotterdam, inmiddels weer gevestigd in het centrum van Rotterdam, heeft nog drie teams waarvan één team in de hoogste klasse van de KNSB competitie, maar is intussen in aantal overvleugeld door RSR Ivoren Toren dat nog steeds twee teams in de landelijke competitie heeft en drie achttallen en twee viertallen in de RSB competitie.

Hieronder de deelname (teams) per jaar per vereniging:

	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91
GEB	2	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hermandad	3	2	2	1	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rotterdam	5	5	4	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	6	6	5	6	6	6	6	6	6	6	6
Weerlegging	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SO '81	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	7	7	8	6	6	6	5	6	6	6
Spangen	6	6	5	5	5	5	5	5	5	4	4	3	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SO Rotterdam	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NNPV	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Onesimus	1	1	1	1	3	3	2	2	2	2	1	2	2	2	3	4	3	2	3	3	2	2	3	4	4
RSR Iv. Toren	3	3	3	3	3	3	3	4	4	3	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
SIO	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stokvis	2	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tediro	-	-	2	2	2	3	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wester Toren	-	-	-	2	3	3	3	2	2	2	2	2	3	2	3	2	1	1	1	1	2	2	1	1	1
NRSG	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
W.Steinitz	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
N.W.Steinitz			4	5	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	2	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4
Schiebroek	3	3	4	3	3	5	5	5	5	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Westen Regina	3	4	3	4	5	4	3	4	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SWR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	6	6	5	6	6	5	5	5	5	5	4	5	6	6	6
Industromoza	-	-	-	-	1	2	2	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Caballo Blanco	-	-	-	-	-	-	-	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Juiste Zet	-	-	-	-	-	2	2	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Jugoslavia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-
NS-Rotterdam	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-
Stikmat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Erasmus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>totaal</i>	33	32	31	33	37	39	37	35	35	32	29	26	29	27	34	35	31	33	31	31	29	29	32	32	31

	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14
Rotterdam	6	6	6	6	6	6	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Weerlegging	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SO '81	6	5	5	5	4	5	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SO Rotterdam	-	-	-	-	-	-	-	-	8	8	8	8	7	7	7	7	6/1	6/1	6	5	5/1	4	3
Onesimus	4	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	2/1	2/1	2/1	2/1	2/1	2	2/1
RSR Iv. Toren	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	5	5	6	5	5	5	5/1	6	5/1	5/1	5/1	5/2
N.W.Steinitz	4	4	4	5	5	4	4	3	3	3	3	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SWR	5	5	5	5	4	3	4	4	4	3	3	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Caballo Blanco	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Erasmus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	7	7	6	5/1	4/1	3/1	3/1	3/1	3/1
<i>totaal</i>	<i>29</i>	<i>28</i>	<i>28</i>	<i>29</i>	<i>26</i>	<i>26</i>	<i>25</i>	<i>24</i>	<i>21</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>21</i>	<i>20</i>	<i>22</i>	<i>22</i>	<i>22</i>	<i>19/2</i>	<i>18/4</i>	<i>18/2</i>	<i>15/3</i>	<i>15/4</i>	<i>14/2</i>	<i>13/4</i>

Deelname per klasse (KNSB, promotieklasse, 1e, 2e, 3e en 4e klasse en vanaf 2010 viertallencompetitie) per vijf jaar periode in deze regio:

	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2014
GEB	000100									
Hermandad	000010									
Rotterdam	210100	110201	211100	301020	302010	310110				
Weerlegging						000100				
SO '81				011121	101130	101021				
Spangen	110210	101102	101100							
SO Rotterdam							220211	300220	2100300	1020000
NNPV	000001									
Onesimus	000100	000011	000101	000201	000111	000111	000020	000111	0001101	0010101
RSR Iv. Toren	001020	001111	000101	000111	100020	010101	101110	201111	2012010	2101012
SIO	000100									
Tediro	000110									
Wester Toren	000011	000101	000110	000010	000010					
NRSG W.St	102101	010210	010110	001021	000220	010022	001110			
Schiebroek	010110	010121								
Westen Regina	011011	010120								
SWR			010121	001202	011112	010310	001111			
Industromoza		001000								
Caballo Blanco		000002	000001	000001	000010	000010				
Juiste Zet		000001	000011							
Jugoslavia			000001	000100						
NS-Rotterdam			000001	000001						
Stikmat					000010					
Erasmus								012201	0112001	0011101
<i>totaal regio</i>	<i>444984</i>	<i>24397 10</i>	<i>332757</i>	<i>314788</i>	<i>5145133</i>	<i>441785</i>	<i>323562</i>	<i>513643</i>	<i>4225412</i>	<i>3142214</i>

f. Rotterdam - Zuid

Charlois en De Pion, beiden opgericht in 1922 waren bij de oprichting van de RSB de toonaangevende verenigingen in Rotterdam-Zuid. Deze verenigingen kregen al snel gezelschap van Excelsior en Trianon (1932), De Zwarte Dame (1935) en Rock (1936). Voorts was er eind jaren '30 een kortdurend bestaan van Zuider Toren, de Zuider Arbeiders Schaakclub en IJsselmonde. Langer duurde het bestaan van Feyenoord (1939-1949). In de jaren '50 is er opnieuw een tijdelijk heroptreden van IJsselmonde en ook de bedrijfsschaakvereniging Nemag behoort dan enige tijd tot de deelnemers. In die jaren verschijnt ook de vereniging Gambiet op het toneel en bundelen Excelsior en Trianon zich tot Het Zuiden. In 1964 ziet Lombardijen het licht en twee jaar later fuseren Het Zuiden en De Pion tot Europort.

De nieuwe fusieclub ontpopt zich spoedig tot een grote concurrent van Charlois. Beide verenigingen hebben twee teams in de KNSB en spelen een hoofdrol met hun teams in de RSB. In 1969 en 1973 wordt het eerste team van Charlois kampioen van Nederland. Langzamerhand verliest Charlois echter haar 'lagere' teams en in 1975 hebben zij naast twee KNSB teams nog slechts twee teams in de 1e klasse RSB. Europoort raakt wel een KNSB team kwijt, maar telt meer teams op een lager niveau, hoewel ook hier de totale RSB deelname terugloopt. In 1970 fuseren Gambiet en De Zwarte Dame tot Shah Mata en hoewel de nieuwe vereniging qua niveau niet aan de grote broers kan tippen, hebben zij in 1975 bijna evenveel teams als de beide anderen samen. De overigen verenigingen spelen slechts een bescheiden rol. Rock keert terug uit de NRSB maar hun rol blijft, net als die van Lombardijen en het in 1969 heropgerichte IJsselmonde, bescheiden. Charlois/Eupoort handhaaft haar toppositie met twee KNSB teams (in 1982 zelfs drie) tot 1991 en dan zakt de club behalve in niveau ook in aantal deelnemende teams terug. In 1995 telt de vereniging nog maar drie deelnemende teams. In 1998 en 1999 is er, na de inlijving van Parsifal, met opnieuw twee teams in de KNSB een kleine opleving, maar dat is slechts tijdelijk. Eind jaren '80 evenaart Shah Mata met zeven teams de deelname van hun grootste concurrent. In 1988 bereiken ook zij, voor één jaar, de KNSB. De club blijft echter een hoofdrol spelen in de RSB competitie en in 2001 en 2012 wordt de KNSB opnieuw gehaald. Het aantal teams is dan echter ook behoorlijk teruggelopen. Dit in tegenstelling tot Charlois Europoort dat vanaf 2007 weer zeven teams in de competitie heeft waarvan er vanaf 2010 drie in de KNSB competitie spelen. In het seizoen 2014/15 wordt het eerste team kampioen van Nederland. Zowel IJsselmonde als Lombardijen komen niet hoger dan een sporadisch optreden in de eerste klasse en Rock komt nimmer verder dan de 2e klasse. Opvallend zijn de prestaties van het in 1985 onder de rook van IJsselmonde opgerichte Parsifal dat in 1996 de promotieklasse van RSB haalt en vervolgens in 1997 opgaat in Charlois Europoort. Vanaf 2003 houdt ook Rock het voor gezien en meldt zich in geheel aan als lid van Onesimus. In 2011 fuseert Lombardijen met Eeuwig Schaak en vanaf 2014 speelt IJsselmonde in combinatie met Barendrecht (zie regio Hoeksewaard) en zijn er eigenlijk nog maar twee clubs actief in Rotterdam-Zuid.

Hieronder de deelname (teams) per jaar per vereniging:

	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	
Europoort	7	7	7	6	7	7	6	7	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Charlois	5	6	7	6	6	6	6	5	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Charl. Europoort	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	7	6	8	8	8	8	7	7	8	8	7	7	6	6	6	
Lombardijen	2	3	2	2	2	2	2	2	3	3	4	4	3	3	3	3	4	3	4	4	3	3	3	3	3	
Rock	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	2	3	3	3	3	3	4	4	4	
Gambiet	2	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Zwarte Dame	3	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Shah Mata	-	-	-	5	5	5	6	7	7	5	5	4	4	4	3	4	4	4	4	5	6	7	7	6	4	3
IJsselmonde	-	-	1	2	2	2	1	2	2	2	2	3	3	2	2	3	3	3	3	2	2	2	2	3	2	
Parsifal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	2	2	2	
<i>totaal</i>	<i>19</i>	<i>22</i>	<i>24</i>	<i>23</i>	<i>24</i>	<i>24</i>	<i>23</i>	<i>25</i>	<i>23</i>	<i>22</i>	<i>20</i>	<i>19</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>19</i>	<i>21</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>23</i>	<i>24</i>	<i>23</i>	<i>24</i>	<i>23</i>	<i>22</i>	<i>20</i>	
	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14			
Charl. Europoort	5	5	5	3	4	5	5	4	4	4	4	4	4	5	5	6/1	7/1	7/2	7	7	7/1	7/1	7/1	7		
Lombardijen	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	1	1/1	1/1	1/1	1/1	1	-	-	-	-	-		
Rock	3	3	2	1	2	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Shah Mata	4	6	4	4	4	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3/1	3/1	3/1	3/1	3/1	3/1		
IJsselmonde	3	2	2	2	2	1	1	2	1	1	1	1	2	3	1	2	2	2	2	2/1	2	1	-	-		
Parsifal	2	2	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
<i>totaal</i>	<i>20</i>	<i>21</i>	<i>19</i>	<i>15</i>	<i>17</i>	<i>15</i>	<i>15</i>	<i>15</i>	<i>13</i>	<i>13</i>	<i>13</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>14</i>	<i>11</i>	<i>13/2</i>	<i>14/2</i>	<i>13/3</i>	<i>13/1</i>	<i>12/2</i>	<i>12/2</i>	<i>11/2</i>	<i>10/1</i>			

Deelname per klasse (KNSB, promotieklasse, 1e, 2e, 3e en 4e klasse en vanaf 2010 viertallencompetitie) per vijf jaar periode in deze regio:

	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2014
Europoort	201210	111110								
Charlois	112110	202000								
Charl. Europoort			211121	201131	201111	101010	111010	101111	3011200	3101110
Lombardijen	000101	000012	000111	000103	000111	000111	001011	000101	0000100	
Rock	000011	000101	000111	000111	000202	000100	000010			
Shah Mata	001121	001123	001021	010112	010120	010111	010120	010120	0101101	0101011
IJsselmonde	000011	000101	000110	000201	000111	000101	000010	000012	0001010	
Parsifal					001001	001001				
<i>totaal regio</i>	<i>314564</i>	<i>314447</i>	<i>212474</i>	<i>211658</i>	<i>212656</i>	<i>112434</i>	<i>122161</i>	<i>111344</i>	<i>3113411</i>	<i>3202121</i>

g. Drechtstreek

De al in 1888 opgerichte Dordrechtse schaakclub (DSC) is in 1931 de enige vereniging uit de Drechtstreek in de RSB. Niet lang daarna meldt zich ook het in 1931 opgerichte ODI (Ontspanning Door Inspanning) dat in 1952 met DSC zou samengaan onder de huidige naam Dordrecht. In 1938/39 is er voorts nog een éénjarig optreden van de Zwijndrechtse club EDDZ. Het in 1935 opgerichte Sliedrecht speelt in die jaren bij de SGSB en treedt pas in 1950 toe tot de RSB. In navolging van de PTT-Rotterdam behoorde voorts ook de PTT-Dordrecht in de jaren '50 nog enige tijd tot de deelnemers. Het duurt tot 1959 tot er met Papendrecht een nieuwe loot aan de stam kwam en in 1962 wordt dit uitgebreid met Grostacon wat later zou worden herdoopt in Zwijndrecht. Ook in Hendrik Ido Ambacht verenigen de schaakliefhebbers zich. In 1967 zijn er dan zoals de tabel laat zien 5 verenigingen die met 13 tientallen aan de competitie deelnemen. De sterkste schakers zitten dan bij Dordrecht. Reeds vanaf 1951 spelen zij met een team in de KNSB. Voor de anderen is er niet meer weg gelegd dan een optreden in de laagste klassen (2-4) van de RSB. Ondanks de uitbreiding van het aantal clubs (Alblasserwaard, Alblasserdam) en een nieuw optreden van het in 1973 gestopte HIA onder de naam Pionier HIA neemt het aantal deelnemende teams niet spectaculair toe. Dat verandert in de beginjaren '80. Niet zo zeer door het tijdelijk optreden van Fokker (1980-1987), maar wel doordat in Dordrecht het in 1978 opgerichte Groothoofd knap aan de weg gaat timmeren en qua deelname gelijkwaardig wordt aan Dordrecht. Maar niet alleen qua deelname. In enkele jaren dringt de club door tot de top van de RSB en in 1986 behoort het tot de teams die mede dankzij de invoering van de 3e klasse KNSB de landelijke status haalt. Van 1983 tot 1996 bereikt de Drechtstreek met 26/27/28 teams een top deelname in de RSB competitie. De groei gaat niet ten koste van andere verenigingen, want ook Zwijndrecht en Sliedrecht groeien mee. Begin jaren '90 is het hoogtepunt van Groothoofd voorbij en worden zij in deelname voorbij gestreefd door Sliedrecht dat van 1991 de derde Drechtstreek vereniging in de KNSB wordt. Net als Dordrecht doet ook Sliedrecht in de jaren '90 met een tweede team mee in de top van de RSB. Op gepaste afstand volgt Zwijndrecht dat aanvankelijk in de beginjaren '80 nog de 1e klasse RSB haalde, maar daarna tot 1991 moest wachten voor dat dit niveau weer gehaald werd. In 1992 maakt HIA, tot 1996 nog als Mobiplan, de derde herstart en is daarmee succesvoller dan de twee voorgangers, al blijft het niveau bescheiden. In 1987 eindigt het bestaan van Alblasserwaard. Het leidt niet tot groei van Alblasserdam dat in 1996 fuseert met Papendrecht tot Papendrecht/Alblasserdam. In 2002 halen ook zij met een team de 1e klasse RSB. Vanaf 1983 opereert in Dordrecht ook De Willige Dame die in 1991, na een kortstondig bestaan als Groothoofd 6, zelfstandig aan de competitie gaat deelnemen. Vanaf 1998 doen ook zij mee in de top van de RSB en in 2009 verdienen zij met een tweede plaats de promotie naar de KBNSB competitie. Daar werd toen vanaf gezien, maar in 2011 volgde na het behalen van het RSB kampioenschap wel een eenjarig optreden in de landelijke competitie. In 2008 en 2009 speelt ook een combinatieteam van DWD en Zwijndrecht mee, maar daar aan komt met de invoering van de viertallencompetitie een eind. Anno 2015 telt de Drechtstreek zes verenigingen die met drie teams deelnemen aan de KNSB competitie en met dertien achttallen en vijf viertallen aan de RSB competitie. Dat verschilt niet veel met 2002 al zijn er wel een aantal achttallen vervangen door viertallen. Aan het bestaan van Groothoofd is dan al in 2002 een eind gekomen. Zij gaan vanaf dat moment verder onder de paraplu van Dordrecht. Geen deelnemer aan de RSB competitie is de in 1986 opgerichte jeugdschaakvereniging Beatrix. In 1995 (?) verdwijnt die weer van het toneel.

Hieronder de deelname (teams) per jaar per vereniging:

	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91
Dordrecht	4	5	5	4	4	5	5	5	4	4	5	5	5	4	4	5	6	6	7	8	9	8	8	6	6
Alblasserdam	-	-	-	2	3	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Alblasserwaard	--	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	-	-	-	-	-
Papendrecht	3	3	3	4	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Pap/Alblas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
HIA	2	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
PHIA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	-	-	-
(M)HIA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sliedrecht	3	3	2	3	3	3	3	3	3	2	1	1	2	2	2	2	2	3	3	4	4	4	4	5	5
Zwijndrecht	1	1	1	2	2	3	3	3	3	3	2	2	2	3	3	3	3	2	3	3	3	4	4	4	4
Groothoofd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	3	3	4	5	5	4	5	5	6	6	6	6	4
Fokker	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
Willige Dame	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>totaal</i>	<i>13</i>	<i>13</i>	<i>12</i>	<i>16</i>	<i>16</i>	<i>17</i>	<i>16</i>	<i>17</i>	<i>14</i>	<i>14</i>	<i>14</i>	<i>16</i>	<i>18</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>24</i>	<i>26</i>	<i>26</i>	<i>25</i>	<i>27</i>	<i>27</i>	<i>28</i>	<i>27</i>	<i>26</i>	<i>25</i>
	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14		
Dordrecht	6	7	7	7	7	6	5	5	5	5	7	7	6	6	5	5	5	5	5	5	5	5/1	5/2	5/2	
Alblasserdam	2	2	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Papendrecht	2	3	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Pap/Alblas	-	-	-	-	3	3	3	4	4	4	3	3	3	4	4	3	3	3	3/1	2/1	1/1	2	2	2	
(M)HIA	1	1	1	2	2	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	3	2/1	2/1	2	2	2	1/1	1/1		
Sliedrecht	5	5	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4/1	4/1	4/1	4/1	4/1	4/1	4/1	4/1	
Zwijndrecht	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	1/2	2/1	2/1	2	2		
Groothoofd	4	3	3	3	3	4	4	4	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Willige Dame	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2/1	2/1	2/1	2/1	2/1	2/1	
Zwijn/DWD	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	
<i>totaal</i>	<i>26</i>	<i>27</i>	<i>27</i>	<i>27</i>	<i>25</i>	<i>26</i>	<i>24</i>	<i>25</i>	<i>25</i>	<i>24</i>	<i>21</i>	<i>21</i>	<i>20</i>	<i>21</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>19/2</i>	<i>19/3</i>	<i>16/5</i>	<i>16/4</i>	<i>17/4</i>	<i>16/5</i>	<i>16/5</i>		

Deelname per klasse (KNSB, promotieklasse, 1e, 2e, 3e en 4e klasse en vanaf 2010 viertallencompetitie) per vijf jaar periode in deze regio:

	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2014				
Dordrecht	102010	101110	101110	101113	101121	101221	101111	102111	1020200	1012012				
Alblasserdam	000002	000110	000020	000011	000101	001000								
Alblasserwaard			000010	000010										
Papendrecht	000121	000110	000110	000021	000021	000012								
Pap/Alblas							000121	000112	0010101	0001100				
HIA	000010													
PHIA			00011	000100										
(M)HIA						000011	000120	000101	0001100	0001001				
Sliedrecht	001011	001020	001010	001011	011012	101111	101020	011110	1100111	1020011				
Zwijndrecht	000101	000111	001101	000111	000130	001021	001110	001101	0001002	0001100				
Groothoofd			000111	011020	101121	001110	101020							
Fokker			000001	000010										
Willige Dame						000020	010010	010010	0101001	1000101				
<i>totaal regio</i>	<i>103255</i>	<i>102461</i>	<i>103484</i>	<i>1133</i>	<i>10 7</i>	<i>2134</i>	<i>10 6</i>	<i>2054</i>	<i>10 6</i>	<i>3144</i>	<i>11 2</i>	<i>124545</i>	<i>2233515</i>	<i>3035325</i>

h. ZH-Eilanden

Het schaakleven in RSB verband komt hier pas na 1960 goed opgang. Tot de eerste clubs behoren Pernis en Heyplaat die al voor de oorlog in 1936 aan de competitie deelnemen. Mondjesmaat komen er verenigingen bij, zoals Hoogvliet, Oudeland (eveneens in Hoogvliet), de Pionier in Hellevoetsluis, het Rozenburgse RSV, het schaakteam van de Hoogvlietse vestiging van ICI, Delta van het Deltaziekenhuis uit Poortugaal, en in 1961 het later zo toonaangevende Spijkenisse. In 1965 krijgt ook Oostvoorne in Het Houten Paard zijn schaakvereniging. In 1967 fuseren Hoogvliet met Pernis tot Schaak '67. Enkele van deze clubs nemen nog enige tijd deel aan de tot 1969 bestaande NRSB (Nieuwe Rotterdamse Schaakbond). Het aantal deelnemende teams loopt daardoor aanvankelijk nog terug van 12 naar 9. Tot hen behoort dan wel de al sinds 1931 in Middelharnis bestaande vereniging Ons Genoegen, die vanaf 1944 als De Zwarte Pion (DZP) door het schaakleven zou gaan. Vanaf 1970 gaat het echter met grote stappen voorwaarts. Schaak '67 en Oudeland fuseren tot Ashtapada en ook in Vierpolders meldt zich een vereniging die later (1974) als Vierpaarden door het schaakleven zal gaan. Voorts treedt het al sinds 1950 bestaande Ontspanning uit Ouddorp toe tot de RSB en in 1973 't Hussie uit Simonshaven. In Hellevoetsluis is er in 1974 een herstart van De Pionier, dat de RSB na het seizoen 1967/68 voor gezien had gehouden. Dat alles doet het aantal teams toenemen tot boven de 20. Het niveau komt tot het begin van de jaren 80 nauwelijks boven de 2e klasse, alleen De Zwarte Pion lukt het een aantal malen de 1e klasse te halen. Dan rukt echter Spijkenisse op, niet alleen de deelname, maar ook het niveau stijgt. Eind jaren 80 wordt de KNSB gehaald, een positie die slechts in 1995 en 1996 even op de tocht komt te staan. Daarnaast wordt er steeds met een tweede en soms ook een derde team in de top van de RSB gespeeld. Daaraan kan geen andere vereniging tippen, ook het in 1977 opgerichte Rozenburgse ASV Indus (vanaf 1984 De Penning) niet. Vierpaarden, dat ooit geschiedenis schreef met een volledig damesteam in de RSB competitie, is dan net als Heyplaat (1975) en 't Hussie (1979) al weer verdwenen. Dankzij de vaste oeververbinding met Goeree en Overflakkee gaan de in 1979 opgerichte verenigingen Stellendam en Oostflakkee (SOF) respectievelijk in 1981 aan de competitie deelnemen. Maar ook hun optreden blijft beperkt tot de lagere regionen in de RSB. Hetzelfde geldt voor het in 1987 opgerichte Hoogvlietse RET. Slechts Het Houten Paard en De Zwarte Pion hebben af en toe een kortdurend intermezzo in de 1e klasse RSB. Rond 2000 is deelname van Ashtapada teruggelopen en in 2014 hebben zij noch slechts 1 team in de competitie. Ook Het Houten Paard neemt vanaf 1992 nog maar met 1 team deel. Bij Spijkenisse slinkt eveneens de animo maar vanaf 2012 hebben zij toch weer 6 of 7 teams in de competitie. RET en Stellendam houden er in 2002 en 2003 geheel mee op. De Pionier handhaaft zich tot 2008 met een continue deelname van 4 teams, maar daarna worden dat twee achttallen en een viertal. In 1989 haalt het eerste team de eerste klasse en dat herhalen zij in 2006 en 2010. De Ontspanning beëindigt in 2015 het lidmaatschap van de RSB. De Zwarte Pion en Oostflakkee nemen vanaf 2013 deel met combinatieteams onder de ook gecombineerde naam SOF/DZP.

Hieronder de deelname (teams) per jaar per vereniging:

	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91
Oudeland	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Schaak '67	3	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ashtapada	-	-	-	-	2	3	3	3	3	4	4	4	3	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	2	2
Heyplaat	-	-	-	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
RSV	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Indus/Penning	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	2	2	2	2	2	2	3	3	2	2	2	1	1
Spijkenisse	2	3	2	4	4	4	4	4	5	4	3	3	4	5	6	6	6	7	5	6	5	6	6	6	6
't Hussie	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ICI	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
RET	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1
Houten Paard	1	2	3	3	3	3	4	3	3	4	4	4	3	2	2	2	2	1	3	3	3	3	3	2	2
Vierpold/paarden	-	-	-	-	1	2	1	1	2	3	3	2	3	3	2	3	1	2	1	1	-	1	-	-	-
Pionier Hvtsl	1	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	2	2	2	2	3	3	3	4	4	4	4	4	4	4
Zwarte Pion	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	2	2	2	2
Stellendam	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Oostflakkee	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Ontspanning	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1
<i>totaal</i>	12	9	9	13	14	16	17	16	18	21	21	20	20	21	22	24	22	23	24	25	22	24	24	21	21

	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14
Ashtapada	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1/1	1/1	2	2	2	1/1	1
Indus/Penning	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1/1	1/1	1/1	-/1	1	1	1	1
Spijkenisse	8	7	6	6	5	5	5	7	6	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	6/2	5/1	6/1
RET	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Houten Paard	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Pionier Hvtsl	4	3	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	2/1	2/1	2/1	2/1	2	2/1	2/1	2/1
Zwarte Pion (DZP)	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	-	-
Stellendam	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Oostflakkee (SOF)	1	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	2	2/1	2/1	2/1	2/1	2	-	-
SOF/DZP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3/1	4
Ontspanning	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	-
<i>totaal</i>	<i>23</i>	<i>21</i>	<i>22</i>	<i>22</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>19</i>	<i>22</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>19</i>	<i>19</i>	<i>17</i>	<i>17</i>	<i>15</i>	<i>15/2</i>	<i>15/4</i>	<i>14/4</i>	<i>15/3</i>	<i>16/1</i>	<i>17/3</i>	<i>14/4</i>	<i>15/2</i>

Deelname per klasse (KNSB, promotieklasse, 1e, 2e, 3e en 4e klasse en vanaf 2010 viertallencompetitie) per vijf jaar periode in deze regio:

	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2014
Schaak '67	000101									
Ashtapada		000111	000121	000022	000011	000101	000110	000010	0001010	0001000
Heyplaat	000001									
Indus/Penning			000011	000021	000100	001010	000110	000110	0000001	0000100
Spijkenisse	000112	001013	000131	001121	101013	10230	101211	101210	1101110	1110121
't Hussie		000001								
RET					000001	000010	000010			
Houten Paard	000111	000120	000110	000012	000101	000100	000100	001000	0001000	0000100
Vierpold./paarden		000011	001002	000010						
De Pionier		000001	000011	000112	000121	000211	000121	000111	0010101	0001101
Zwarte Pion	000110	000101	000110	000100	000101	001011	000110	000110	0001100	
Stellendam				000010	000010	000010	000010			
Oostflakkee				000010	000010			000100	0011001	
SOF/DZP										0010120
Ontspanning	000001	000010	000010	000001	000010	000011	000010	000101	0000100	
<i>totaal regio</i>	<i>000436</i>	<i>001368</i>	<i>0014 10 6</i>	<i>0013 11 9</i>	<i>101478</i>	<i>012694</i>	<i>101792</i>	<i>102752</i>	<i>1125423</i>	<i>1122542</i>

i. Hoeksewaard e.o

Hoewel Ridderkerk en Barendrecht strikt genomen niet tot het geografisch gebied de Hoeksewaard behoren zijn ze in dit overzicht toch onder deze noemer opgenomen. Om deze reden is de regio aangeduid als Hoeksewaard en nabije omgeving. De oudste club in deze regio is dan het al in 1935 opgerichte Eeuwig Schaak (aanvankelijk Ridderkerk). Niet veel later in 1937 kreeg deze club gezelschap van het Springende Peert in Puttershoek en zo' n 10 jaar later Barendrecht dat echter in de jaren '50 weer het loodje legde. Sinds 1953 is er dan de vereniging Westmaas, die echter pas in 1969 voor het eerst in de RSB meespeelt. Ook in Numansdorp (1958) en in Piershil (de Vier Torens) worden schaakverenigingen opgericht. De Vier Torens ruilt in 1967 het lidmaatschap van de RSB in voor dat van de NRSB en verdwijnen nadien van het toneel. Na de oprichting van Beijerland (1971) en de toetreding van Numansdorp tot de competitie groeit de Hoeksewaardse deelname tot 10 teams en daar komt aanvankelijk weinig verandering in. Ook niet door een kortstondig optreden van clubs te Strijen en Maasdam. Deze verenigingen fuseren tot MSC (Maasdam-Strijen-Cillaarshoek) en gaan in 1974 samen met het Springende Peert verder als het Springende Peert dat dan als oprichtingsdatum 1974 krijgt. De deelname van Westmaas blijft wisselend en beperkt, uiteindelijk wordt de vereniging in 2002 opgeheven. Eeuwig Schaak is aanvankelijk de sterkste vereniging en speelt in de jaren tot 1980 regelmatig in de 1e klasse RSB. Een niveau dat zij daarna niet meer halen. Eind jaren '70 stijgt de deelname, met name door de oprichting van het Nieuw-Beijerlandse Rokado in 1974 en de heroprichting van Barendrecht in 1976. Meer dan 2e klasse RSB zit er echter in de jaren '80 voor geen van de verenigingen in. Dat verandert in 1990. Barendrecht meldt zich in een record tempo aan de top van de RSB en ook Rokado gaat aan de weg timmeren. Voor de Barendrechters is het echter een intermezzo, want na 1991 zakken zij weer terug naar hun oude niveau. Het kleine Rokado handhaaft zich echter in de promotie- of

1e klasse en haalt zelfs in 2013 en 2015 de KNSB competitie. Na 1995 daalt de animo en ook de fusie van Numansdorp en Beijerland tot Hoeksewaard brengt hierin geen verandering. In 2011 fuseren ook Eeuwig Schaak en Lombardijen uit Rotterdam-Zuid en gaan verder als Ridderkerk, de vroegere naam van Eeuwig Schaak. Ook een andere club uit Rotterdam-Zuid, IJsselmonde, wijkt voor het voortbestaan uit naar de Hoeksewaard. Vanaf 2014 spelen zij met Barendrecht met gecombineerde teams (zie ook regio Rotterdam-Zuid). In 2013 eindigt het bestaan van het Springende Peert, de vereniging wordt opgeheven. In 2013 start in Ridderkerk de jeugdvereniging Check It Out maar dat is van korte duur, na een jaar komt er weer een einde aan het RSB bestaan van deze vereniging.

Hieronder de deelname (teams) per jaar per vereniging:

	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91
Barendrecht	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3
Beijerland	-	-	-	-	2	2	3	3	2	2	2	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1	1	1
Numansdorp	-	-	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	2	2	2	2	2
Hoeksewaard	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eeuwig Schaak	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	3	3	4	3	3	3	3	2	3
Ridderkerk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rokado	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Spr. Peert	1	-	-	1	1	1	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
Westmaas	-	-	1	2	2	1	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-
Maasdam	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Strijen	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vier Torens	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>totaal</i>	<i>4</i>	<i>2</i>	<i>4</i>	<i>7</i>	<i>10</i>	<i>9</i>	<i>12</i>	<i>11</i>	<i>10</i>	<i>12</i>	<i>14</i>	<i>13</i>	<i>11</i>	<i>13</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	<i>13</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	<i>13</i>	<i>13</i>	<i>14</i>	<i>12</i>	<i>11</i>	<i>11</i>

	92	93	94	95	96	97	98	99	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	
Barendrecht	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1	2	2	3/1	3/1	3/1	3	3/1	-	
Barendrecht/IJsselmonde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4/1	
Beijerland	1	1	2	2	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Numansdorp	2	2	2	2	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hoeksewaard	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	3	3	2	2	2/1	2/1	1	1/1	2	2	2	2	2	
Eeuwig Schaak	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-
Ridderkerk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2/1	2/1	2	1/1	-
Rokado	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Spr. Peert	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	-
Westmaas	1	1	1	1	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>totaal</i>	<i>12</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	<i>14</i>	<i>10</i>	<i>10</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>10</i>	<i>8</i>	<i>8</i>	<i>7</i>	<i>7</i>	<i>7/2</i>	<i>7/2</i>	<i>7/2</i>	<i>7/3</i>	<i>9/2</i>	<i>9/1</i>	<i>9/1</i>	<i>8/2</i>	

Deelname per klasse (KNSB, promotieklasse, 1e, 2e, 3e en 4e klasse en vanaf 2010 viertallencompetitie) per vijf jaar periode in deze regio:

	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2014
Barendrecht			000011	000101	010020	000011	000010	000010	0001111	
Barend/IJsselmonde										0010211
Beijerland		000110	000011	000011	000010	000020	000100			
Numansdorp	000001	000002	000011	000010	000011	000011	000010			
Hoeksewaard								000110	0001001	0000200
Eeuwig Schaak	000111	000120	000110	000022	000020	000021	000011	000010	0000101	
Ridderkerk										0001001
Rokado			000011	000010	000100	001010	001000	010000	0100000	0100000
Spr. Peert	000001	000012	000011	000020	000020	000101	000110	000020	0001000	
Westmaas	000002		000010	000001		000001	000001			
<i>totaal regio</i>	<i>000115</i>	<i>000244</i>	<i>000175</i>	<i>000175</i>	<i>010181</i>	<i>001175</i>	<i>001242</i>	<i>010150</i>	<i>0103213</i>	<i>0111412</i>

3. Vergelijking van deelname in de regio's

Wat opvalt bij de vergelijking van de regio's is de toename van de deelname in de Drechtstreek in de loop der jaren en met name de handhaving daarvan. Hetzelfde geldt in mindere mate voor de regio Zuid-Hollandse Eilanden. Vanuit Rotterdam-Centrum daalde de deelname minder snel dan het aantal verenigingen, maar de laatste jaren wordt het beduidend minder. In 1970 kwam 25% van het aantal teams uit deze regio, maar in 2014 was dit nog maar ruim 14%. Daarbij moet nog worden opgemerkt dat de vereniging Rotterdam ondanks de tijdelijke verhuizing naar het zuidoosten van Rotterdam toch steeds is meegeteld bij de regio Rotterdam-Centrum. Ook in Rotterdam-Zuid vanaf 1995 een sterke afname van de deelname. Uit de 'buiten gebieden' aanvankelijk een beperkte deelname, maar met de groei van de verstedelijking wordt die achterstand uit de beginjaren snel ingehaald. Hieronder een illustratief overzicht van de procentuele verdeling van de deelname (teams) per vijf jaar periode per regio over een aantal jaren:

	70	75	80	85	90	95	00	05	10	14
Gouda e.o	5,3	6,8	7,9	6,3	7,9	9,8	10,5	10,2	10,9	10,2
ZO v R'dam	5,3	10,5	10,4	9,1	10,7	10,9	12,4	10,2	9,3	10,2
NO v R'dam	8,3	7,4	9,1	7,4	7,9	8,0	9,2	7,9	7,8	8,5
Schiedam/Vlaard.	11,4	13,0	11,6	11,4	11,3	9,8	10,5	7,9	7,8	6,8
R'dam-Centrum	25,0	21,6	16,5	17,6	17,5	16,7	13,7	17,3	15,5	14,4
R'dam-Zuid	17,4	14,2	11,6	13,1	11,9	8,7	8,5	11,0	10,9	9,3
Drechtstreek	12,1	9,3	12,2	14,2	14,7	15,5	16,3	16,5	16,3	17,8
ZH-Eilanden	9,8	11,0	12,8	13,6	11,9	12,6	13,1	13,4	14,0	14,4
Hoeksewaard e.o	5,3	6,2	7,9	7,4	6,2	8,0	5,9	5,5	7,8	8,5

Er zijn geen duidelijke aanwijzingen in de deelname aan de RSB-competitie dat successen van clubs leiden tot verschuivingen binnen en tussen de regio's. Die verschuivingen zijn er wel, zo blijkt uit onderstaande tabel met de verdeling van de deelname in % per vijf jaar periode per regio voor respectievelijk de KNSB en promotieklasse RSB, de 1e en 2e klasse RSB en de 3e en 4e klasse RSB.

	KNSB/promotieklasse										1e- en 2-klasse									
	70	75	80	85	90	95	00	05	10	14	70	75	80	85	90	95	00	05	10	14
Gouda e.o	-	5,9	6,2	6,2	-	4,5	4,2	13,6	8,7	9,5	8,3	4,2	6,3	8,3	12,5	10,4	12,8	10,4	12,5	7,1
R'dam Zuidoost	-	5,9	12,5	18,8	18,2	13,6	16,7	9,1	4,3	9,5	4,2	6,3	6,3	8,3	8,3	8,5	8,3	12,5	16,7	
R'dam Noordoost	11,8	11,8	6,2	6,2	9,1	18,2	12,5	13,6	8,7	4,8	8,3	8,3	12,5	10,4	6,3	2,1	6,4	4,2	8,3	11,9
Schiedam/VI/Maasl.	11,8	11,8	12,5	12,5	9,1	4,5	12,5	4,6	4,3	4,8	12,5	14,6	16,7	12,5	10,4	10,4	8,5	10,4	10,4	9,5
R'dam Centrum	47,0	35,3	37,5	25,0	27,3	36,4	20,8	27,3	26,1	19,0	27,1	25	18,8	22,9	18,8	16,7	17,0	18,8	14,6	14,3
R'dam Zuid	23,5	23,5	18,8	18,8	13,6	9,1	12,5	9,1	17,4	23,8	18,8	16,7	12,5	14,6	16,7	12,5	6,4	8,3	8,3	7,1
Drechtstreek	5,9	5,9	6,2	12,5	13,6	9,1	16,7	13,6	17,4	14,3	10,4	12,5	14,6	12,5	14,6	18,8	17,0	18,8	12,5	19,0
ZH-Eilanden	-	-	-	-	4,5	4,5	4,2	4,6	8,7	9,5	8,3	8,3	10,4	8,3	10,4	16,7	17,0	18,8	14,6	9,5
Hoeksewaard e.o	-	-	-	-	4,5	-	-	4,6	4,3	4,8	2,1	4,2	2,1	2,1	2,1	4,2	6,4	2,1	6,3	4,8
aantal teams	17	17	16	16	22	22	24	22	23	21	48	48	48	48	48	48	48,0	48	48	42

	3e- en 4e-klasse									
	70	75	80	85	90	95	00	05	10	14
Gouda e.o	4,5	8,3	8,8	5,4	7,3	10,6	10,9	8,8	10,0	13,9
R'dam Zuidoost	7,5	13,5	11,8	8,0	10,0	11,5	13,4	12,3	10,0	2,8
R'dam Noordoost	7,5	6,3	7,8	6,3	9,1	8,7	9,8	8,8	7,5	8,3
Schiedam/VI/Maasl.	10,4	12,5	9,8	10,7	11,8	10,6	11,0	7,0	10,0	5,6
R'dam Centrum	17,9	17,7	11,8	14,3	15,5	12,5	9,8	12,3	12,5	8,3
R'dam Zuid	14,9	11,5	10,8	11,6	10,0	6,7	8,5	14,0	12,5	8,3
Drechtstreek	14,9	7,3	11,8	15,2	14,5	15,4	15,8	15,8	15,0	13,9
ZH-Eilanden	13,4	14,6	15,7	17,9	13,6	12,5	13,4	12,3	15,0	25,0
Hoeksewaard e.o	9,0	8,3	11,8	10,7	8,2	11,5	7,3	8,8	7,5	13,9
aantal teams	67	97	100	112	109	104	81	57	40	36

Men zou uit de cijfers kunnen afleiden dat het succes van het in de jaren 1985-1995 aan de weg timmerende CSV (Rotterdam Zuidoost) ten koste gaat van de regio Rotterdam Centrum. In die jaren stijgt de deelname in de hoogste categorie van regio Rotterdam ZO tot ruim 18% en zakt die van Rotterdam Centrum tot ruim 25%. Een duidelijk bewijs is daar echter niet voor. Terugloop en toename in deelname manifesteert zich vrijwel steeds over alle categorieën en loopt vrijwel steeds parallel met het verloop in de totale deelname. Duidelijke voorbeelden hiervan zijn de regio Schiedam/Vlaardingen/Maassluis in negatieve zin en de Zuidhollandse Eilanden in positieve zin. Een uitzondering is wellicht Rotterdam Centrum waar vanaf 1980 het deelnamepatroon in KNSB/Promotieklasse en 1e klasse/2e klasse redelijk constant blijft, maar de deelname in de laagste categorie terugloopt.

Hieronder de rangschikking van de regio's per vijf jaar gebaseerd op een subjectieve puntentoekening van respectievelijk 1 t/m 7 punten voor deelname aan viertallencompetitie, 4e-, 3e -, 2e -, 1e - klasse, promotieklasse en KNSB competitie.

	1970		1975		1980		1985		1990
R'dam-Centrum	140	R'dam-Centrum	130	R'dam-Centrum	106	R'dam-Centrum	115	R'dam-Centrum	126
R'dam-Zuid	93	R'dam-Zuid	89	R'dam-Zuid	75	Drechtstreek	84	Drechtstreek	90
Schiedam/Vlaard.	55	Schiedam/Vlaard.	72	Schiedam/Vlaard.	72	R'dam-Zuid	80	R'dam-Zuid	81
Drechtstreek	53	Drechtstreek	54	Drechtstreek	70	Schiedam/Vlaard.	68	ZO v R'dam	72
NO v R'dam	44	NO v R'dam	53	ZH-Eilanden	61	ZH-Eilanden	68	Schiedam/Vlaard.	65
ZH-Eilanden	37	ZH-Eilanden	51	NO v R'dam	57	ZO v R'dam	61	ZH-Eilanden	65
Gouda e.o	24	ZO v R'dam	45	ZO v R'dam	57	NO v R'dam	45	NO v R'dam	53
ZO v R'dam	21	Gouda e.o	37	Gouda e.o	45	Gouda e.o	38	Gouda e.o	47
Hoeksewaard	17	Hoeksewaard	28	Hoeksewaard	35	Hoeksewaard	35	Hoeksewaard	36

	1995		2000		2005		2010		2014
R'dam-Centrum	119	Drechtstreek	101	R'dam-Centrum	90	R'dam-Centrum	86	Drechtstreek	74
Drechtstreek	91	R'dam-Centrum	90	Drechtstreek	81	Drechtstreek	75	R'dam-Centrum	67
ZO v R'dam	71	ZO v R'dam	73	ZH-Eilanden	64	ZH-Eilanden	62	ZH-Eilanden	56
ZH-Eilanden	70	ZH-Eilanden	71	Gouda e.o	55	Gouda e.o	59	R'dam-Zuid	49
R'dam-Zuid	58	Schiedam/Vlaard.	61	R'dam-Zuid	50	R'dam-Zuid	59	ZO v R'dam	49
Schiedam/Vlaard.	56	NO v R'dam	58	ZO v R'dam	46	ZO v R'dam	46	Gouda e.o	41
NO v R'dam	55	Gouda e.o	57	NO v R'dam	41	NO v R'dam	40	NO v R'dam	38
Gouda e.o	55	R'dam-Zuid	53	Schiedam/Vlaard.	38	Schiedam/Vlaard.	39	Hoeksewaard	31
Hoeksewaard	40	Hoeksewaard	29	Hoeksewaard	25	Hoeksewaard	29	Schiedam/Vlaard.	30

4. Vergelijking van deelname en resultaten door verenigingen

Hieronder de top tien per vijf jaar van de meest succesvolle verenigingen qua deelname (aantal teams) en resultaten in de bijna 50 jaar RSB competitie vanaf 1967 gebaseerd op een subjectieve puntentoekening van respectievelijk 1 t/m 7 punten voor deelname aan viertallencompetitie, 4e-, 3e -, 2e -, 1e - klasse, promotieklasse en KNSB competitie.

1970		1975		1980		1985		1990	
1. Europoort	6 30	Europoort	5 25	Charl. Europoort	8 37	Charl. Europoort	8 34	Rotterdam	6 34
2. Charlois	6 30	Charlois	4 24	Rotterdam	5 29	Rotterdam	6 32	Charl. Europoort	6 28
3. Rotterdam	4 24	Rotterdam	5 23	Overschie	5 23	Krimpen a/d IJssel	6 27	CSV	7 29
4. Spangen	5 24	Overschie	5 22	Krimpen a/d IJssel	5 22	Dordrecht	7 25	SO '81	6 25
5. NRSG W.St	5 23	Schiedam	5 21	HVO	5 20	SO '81	6 23	Dordrecht	6 24
6. Dordrecht	4 20	Shah Mata	7 21	Dordrecht	4 19	Overschie	4 18	SWR	6 22
7. Shah Mata	5 17	Spangen	5 20	SWR	5 18	HVO	5 18	Overschie	5 21
8. Overschie	4 16	Krimpen a/d IJssel	6 20	Spangen	3 16	Groothoofd	4 17	Groothoofd	6 21
9. Westen Regina	4 16	Dordrecht	4 19	Messemaker 1847	4 16	Shah Mata	5 17	Spijkenisse	6 21
10. Schiedam	4 14	Schiebroek	5 18	Spijkenisse	5 15	SWR	5 17	Krimpen a/d IJssel	4 20
1995		2000		2005		2010		2014	
1. Rotterdam	6 34	SO Rotterdam	8 39	SO Rotterdam	7 35	Charl. Europoort	7 36	Charl. Europoort	7 36
2. CSV	7 30	CSV	8 33	RSR Iv. Toren	6 28	Messemaker 1847	6 30	RSR Iv. Toren	7 28
3. Dordrecht	7 28	Groenoord	6 25	Messemaker 1847	6 27	SO Rotterdam	6 29	Spijkenisse	7 26
4. Krimp a/d IJssel	6 23	Spijkenisse	6 25	Dordrecht	6 26	RSR Iv. Toren	6 29	Dordrecht	7 24
5. Spijkenisse	6 23	Messemaker 1847	6 24	Spijkenisse	5 23	Krimpen a/d IJssel	7 27	Krimpen a/d IJssel	6 23
6. Overschie	5 22	Dordrecht	5 22	Charl. Europoort	5 21	Dordrecht	5 23	Messemaker 1847	5 22
7. Messemkr 1847	6 22	Krimpen a/d IJssel	6 22	Krimpen a/d IJssel	6 21	Spijkenisse	5 22	Sliedrecht	5 20
8. SWR	5 21	Charl. Europoort	4 21	Sliedrecht	4 18	Erasmus	5 20	SO Rotterdam	3 17
9. Groenoord	5 20	RSR Iv. Toren	4 19	Erasmus	6 18	Sliedrecht	5 19	Overschie	4 16
10. SO '81	5 20	Groothoofd	4 18	Overschie	3 17	WSV	4 16	CSV	4 16

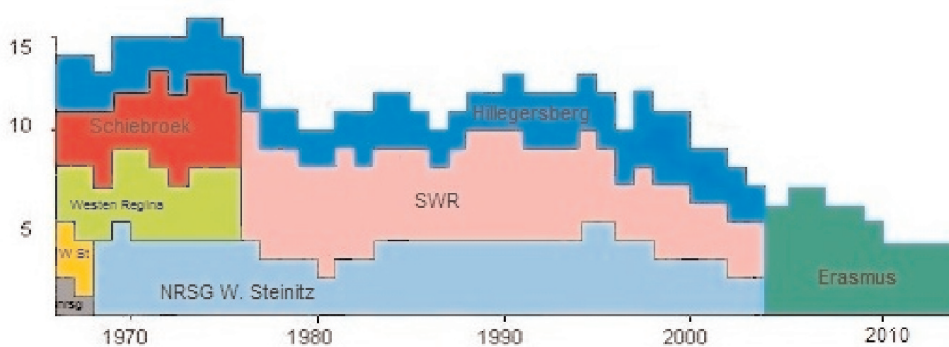
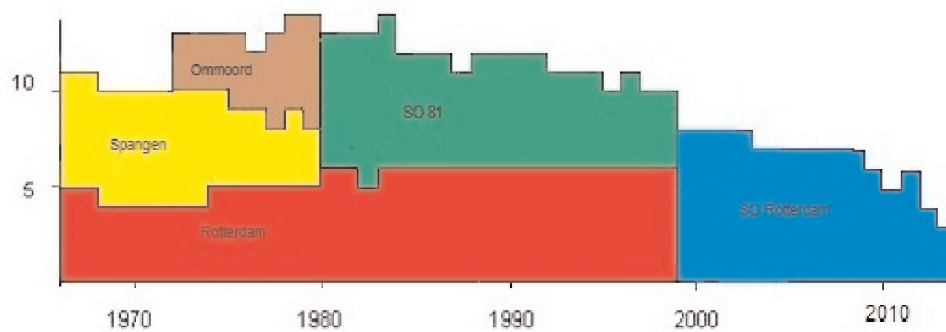
De toppositie is aanvankelijk voor Europoort en Charlois en na de fusie voor Charlois Europoort met steeds Rotterdam als grootste concurrent. Na het wegzakken van Charlois Europoort wordt de eerste plaats overgenomen door Rotterdam, later SO Rotterdam met CSV als de meest succesvolle concurrent. Vervolgens gaat Charlois Europoort weer aan kop en wordt SO Rotterdam ook door andere verenigingen op de ranglijst gepasseerd. In 2010 is Messemaker 1847 de nummer twee en in 2014 is die plaats voor het gestaag klimmende RSR Ivoren Toren.

Net als (SO)Rotterdam is ook Dordrecht al die jaren bij de beste tien. Ook Krimpen a/d IJssel behoort met één top tien klassering minder tot de meest succesvolle verenigingen. Dat geldt eveneens voor Overschie en vanaf 1990 ook voor Spijkenisse en Messemaker 1847.

Fusies leiden, zo blijkt, niet tot stijging in deelname. Het aantal deelnemende teams van gefuseerde verenigingen is, of wordt spoedig, minder dan de som van het aantal deelnemende teams van de afzonderlijke verenigingen voor de fusie. Voor de gefuseerde verenigingen is er eerder sprake van het kunnen handhaven van posities dan van verbetering van de resultaten na de fusie.

Zoals uit navolgende grafieken blijkt resulteerden bijvoorbeeld zowel de fusies van Spangen + Ommoord tot SO '81 en later de incorporatie hiervan in SO Rotterdam als die van Wilhelm Steinitz/NRSG/Schiebroek/Westen Regina/Hillegersberg tot Erasmus niet tot een grotere deelname.

SO Rotterdam

Erasmus

Ook leidde het niet tot een toename van de sterkte van die verenigingen gemeten naar aantal deelnemende clubs in KNSB of hoogste RSB klasse, zoals het overzicht bij de regio analyse laat zien.

Als slotconclusie moet worden vastgesteld dat de belangstelling voor het schaken in de laatste bijna 50 jaar aanmerkelijk is teruggelopen. Het aantal deelnemende verenigingen met als top 66 in 1980/81 daalde naar 34 en het aantal deelnemende teams zakte na een maximum van 187 in 1988/89 tot 118.

Te constateren valt ook een verschuiving van de belangstelling binnen de regio's. Jarenlang was Rotterdam-centrum het mekka van de schaaksport in de RSB, maar sinds 2010 is de deelname uit de Drechtstreek hoger.

Voorts wisseling van de wacht bij de verenigingen, Charlois Europoort heroverde hun positie als sterkste vereniging in de RSB die lange tijd in handen was van (SO)Rotterdam.